

Folketingets Retsudvalg
Sendt pr. e-mail til Birgitte Toft-Petersen

29-08-2014
Dok. 143340/ah

Beretning 3: Bedre beskyttelse af personoplysninger og et effektivt tilsyn med offentlige og private virksomheder.

Med henvisning til Folketingets e-mail af 26. juni 2014 vedrørende høring om beretning 3 og dialogmødet i Folketinget den 26. august 2014, skal Forbrugerrådet Tænk hermed fremkomme med sine bemærkninger til Kulturudvalget og Retsudvalget.

Indledningsvis vil vi gerne rose udvalgene for at have sat fokus på emnet. Vi er enige i, at der er et presserende behov for at sikre de danske forbrugere en bedre beskyttelse af deres personlige oplysninger i et digitaliseret samfund og vi støtter de problematikker, som udvalgene er blevet enige om at prioritere.

Generelle bemærkninger

Overordnet set vil et højere it-sikkerhedsniveau og en styrkelse af retten til et digitalt privatliv kræve et kursskifte herhjemme – både politisk, i offentligt og privat virksomhedsregi og i forhold til forbrugerne.

For det første er der behov for, at regeringen vægter hensynet til retten til privatliv endnu højere under udviklingen af det digitale samfund. Dette gælder både indenfor digitalisering af den offentlige administration, ved etablering og centralisering af registre eller indførelse af systemkontrollfunktioner. Sådanne tiltag øger risikoen for store data-læk som i Nets/Se&Hør sagen, ligesom det netop fremsatte forslag om Arbejdstilsynets adgang til knap 3 millioner borgeres løn-oplysninger af hensyn til risikoen for social dumping er et initiativ, der kan undergrave nærværende udvalgsarbejde.

For det andet er der behov for, at it-sikkerhed og databeskyttelse bliver et centralt anliggende og ansvar for direktionen i både offentlige og private virksomheder og ikke blot for it-chefen alene. Foruden en general opdatering af persondataloven gennem nye EU-regler, er der desuden et specifikt behov for klare regler for indsamling og anvendelse af Big data.

For det tredje er der behov for, at samspillet imellem persondatalovens juridiske beskyttelsesregler og brugen af tekniske sikkerhedsløsninger integreres, så det bliver naturligt at øge beskyttelsen gennem moderne teknologi. Samtidig er der behov for rådgivning til både private og offentlige virksomheder om brugen af privatlivs-fremmende teknologier.

For det fjerde er der behov for at styrke forbrugeren gennem øget viden og kompetencer indenfor it-sikkerhed og databeskyttelse.

Konkrete bemærkninger - 5 løsningsforslag til de aktuelle problemstillinger

1. Støt EU's nye databeskyttelsesforordning og sørg for sikre rammer indtil vedtagelse
Som Forbrugerrådet Tænk tidligere har fremført på linje med bl.a. DI, støtter vi EU's persondataforordning, som indeholder mere detaljerede sikkerhedsregler og øger forbrugerens kontrol over egne oplysninger. Den nuværende knap 20 år gamle persondatalov er ikke længere tidssvarende. Det er derfor afgørende, at der kommer et klart mandat fra den danske regering, hvis forordningen skal vedtages i Rådet. I den mellemliggende periode bør de strukturelle rammer for øget digital sikkerhed sikres ved at stille lovmæssige krav i tråd med forordningen til både det offentlige og privates brug af privatlivsfremmede teknologier – se nærmere under 3.
2. Styrk tilsynsområdet og rådgivning af den offentlige og private sektor
Forbrugerrådet Tænk savner et stærkt og proaktivt tilsyn, som har fokus på forbrugerbeskyttelse. Dette bør ske ved at tilsynet lægger vægt på at integrere persondataregler (jura) med private og offentlige virksomheders brug af privatlivsfremmede it-løsninger (teknologi).
Datatilsynets tilgang til databeskyttelse er i dag stringent juridisk. En eventuel ekstrabevilling til et stærkere tilsyn bør derfor betinges af en forudgående analyse af organiseringen og uafhængigheden, større fokus på forbrugerbeskyttelse, integration af persondataregler og brug af privatlivsfremmede teknologier samt rådgivning til offentlige og private virksomheder.

En måde at styrke et tilsyn på er desuden at indføre en pligt for virksomheder til at anmelde databrud. Det kan både få en præventiv effektivt, øge sikkerheden hos de enkelte virksomheder og lette tilsynsarbejdet.

Endelig skal vi foreslå, at tilsynets sanktionsmuligheder øges betragteligt, da det nuværende bødeniveau ikke har en tilstrækkelig effekt.

3. Implementér erfaringer med anonymisering af data
Brug af privatlivsfremmede teknologier kan mindske datamisbrug, fordi data ved hjælp af kryptering anonymiseres eller pseudonymiseres for uvedkommende. Det kræver imidlertid et opgør med den nuværende tendens, hvor flest mulige identificerbare data er tilgængelige for flest mulige personer - fx på sundhedsområdet. Med privatlivsfremmede teknologier, kan man fx erstatte den brede adgang til alle data med rollebaseret adgang til relevant data.

Vi foreslår, at regeringen gør det obligatorisk for offentlige og private virksomheder at foretage privatlivskonsekvensanalyser og indarbejde privatlivsfremmede teknologier i it-løsninger – både i nuværende it-løsninger som for eksempel NemID og i kommende digitaliseringsprojekter. Værktøjerne ligger der allerede, idet Digitaliseringsstyrelsen i samarbejde med Datatilsynet har udviklet en såkaldt PIA-håndbog (Privacy Impact Assessment) til netop dette formål. Ligeledes indeholder ISO27001 en risikovurdering og det er nu op til regeringen at sikre dens udbredelse.

Endelig vil vi anbefale, at regeringen indhenter erfaring med dansk og udenlandsk brug af privatlivsfremmede teknologier med henblik på at sikre øget fokus og udbredelse i Danmark.

4. Stil krav til private aktørers brug af personoplysninger bl.a. via sociale medier
Den nuværende kommercialisering og udnyttelse af Big data sker i dag i et hidtil uset omfang på nettet. Det er imidlertid uklart for de fleste, hvilke oplysninger der præcis indsamles, hvad de bliver brugt til nu og på sigt herunder eventuelt

videresalg. Det drejer sig både om oplysninger, vi selv afgiver, men også om de oplysninger, der indsamles via tracking-teknologier på tværs af nettet.

Brugen af Big data er ikke klart reguleret i persondataloven, hvilket skaber usikkerhed blandt virksomheder, begrænser den positive udnyttelse af data og øger risikoen for misbrug. Forbrugerrådet Tænk anbefaler, at der fastsættes regler om brugen af Big data fx i forbindelse med en revision af den såkaldte cookie-lovgivning, som dels kan skabe gennemsigtighed på området og dels kan sikre en rimelig balance mellem virksomhedernes kommercielle interesse og forbrugers ret til privatliv.

5. Giv forbrugernes styrke og kompetencer

Forbrugerrådet Tænk mener, at der er et presserende behov for at styrke forbrugernes viden og kompetencer og yde hjælp, så den enkelte forbruger - i det omfang det er muligt - selv kan værne om egne data og it-sikkerhed og takle udfordringerne i det digitale liv. Forbrugerrådet Tænk skal derfor opfordre til, at der gennem en finanslovsbevilling sikres tilstrækkelig og uvildig information, rådgivning og støtte til forbrugere samt til uddannelse af børn og unge.

Såfremt I har spørgsmål til ovenstående, er I velkommen til at kontakte Forbrugerrådet Tænk for en uddybning af vores anbefalinger.

Med venlig hilsen

Formand Anja Philip
Forbrugerrådet Tænk

Seniorjurist Anette Høyrup
Forbrugerrådet Tænk

5 løsningsforslag til de aktuelle problemstillinger fra Forbrugerrådet Tænk

1. Støt EU's kommende databeskyttelsesforordning og sørg for sikre rammer indtil vedtagelse
Klart mandat og støtte fra regeringen til EU's databeskyttelsesforordning KOM(2012)0011.
Lovmæssige krav til offentlige og private virksomheder om at foretage privatlivskonsekvensanalyser og indarbejde privatlivsfremmende teknologier i it-løsninger med udgangspunkt i den kommende forordning.
2. Styrk tilsyn og rådgivning af den offentlige og private sektor
Der mangler et stærkt og proaktivt tilsyn med fokus på forbrugerbeskyttelse. Et tilsyn der lægger vægt på at integrere persondataregler (jura) med brug af privatlivsfremmende it-løsninger (teknologi), og som kan rådgive private – og offentlige virksomheder herom.
Obligatorisk pligt til anmeldelse af databrud
Øgede sanktionsmuligheder.
3. Implementér anonymisering af data
Obligatoriske privatlivskonsekvensanalyser og indarbejdelse af privatlivsfremmende it-løsninger i eksisterende og kommende offentlige og private digitaliserings projekter. Sikre udbredelse af konsekvensanalyser (Privacy Impact Assessment) og it-sikkerhedsstandarder ISO27001 med fx kryptering og rollebaseret adgang til relevant data. Forankring heraf på direktionsniveau.
Indhentning af erfaringer i ind- og udland med brug af privatlivsfremmende teknologier til at sikre fokus og anvendelse i Danmark.
4. Krav til private aktørers brug af personoplysninger bl.a. via sociale medier
Fastsættelse af regler for brug af Big data både i offentlig og privat regi. Dette kan fx ske i forbindelse med en revision af den såkaldte cookie-lovgivning.
5. Giv forbrugerne styrke og kompetencer
Fastsættelse af en finanslovbevilling til at styrke forbrugerne og sikre uvildig information og rådgivning til forbrugere samt undervisning af børn og unge.